

Takketale

Kære Dansk Kvindesamfund. Tak for Mathilde-prisen, som jeg er både stolt og beæret over at modtage. Flere har dog spurgt mig, om det ikke er specielt som mand at modtage en pris fra en kvindeorganisation. Hertil har jeg svaret, at stoltheden langt overgår forundringen. Jeg har efterhånden også vænnet mig til at være i kvindeligt selskab og kønsligt undertal, når jeg bevæger mig rundt i faglige sammenhænge og f.eks. er til møde i Voldsobservatoriet. Og kvindeligt selskab er absolut ikke det værste man kan have.

Jeg er glad over at have modtaget prisen både på mine egne og specielt på mit køns vegne. Og hvorfor så det med mit køns vegne?

Der er for mig at se behov for et langt større fokus på mænds liv i et kønsperspektiv, hvis vi skal løse tidens vigtigste ligestillingsproblemer. Der er ingen vej uden om. Men det er svært at få mænd til at fremstå som sociale og politiske kategorier, og det er svært at skabe en seriøs debat om mænd. Dette skyldes, at det med mænd og køn ofte ligger mellem det tabuiserede og det latterliggjorte. Der er ingen steder i verdenen, hvor emnet mænd som køn "bare" falder ind i brede folkemængder. Man kommer jo ikke vadende ind på et værtshus og siger "nå drenge skal vi så diskutere konstruktionen af det mandlige køn". Når jeg kommer rundt i landet og holder foredrag om mænd og ligestilling oplever jeg tit de mistænksomme og lidt afstandstagede blikke fra mænds side. Men heldigvis får jeg også nogle gange positive tilkendegivelser fra mænd.

Hvorfor er det svært at snakke om mænd og maskulinitet? Det er uvant for os mænd at skulle diskutere og politisere vores køn, hvis det ikke drejer sig om retten til børnene efter en skilsmisse. Selvom der er sket en stor udvikling i manderollen kan det stadigvæk være "farligt" at tale for nuanceret om sit køn. Homofobien lurker i nogle sammenhænge stadig rundt om hjørnet. I mange sammenhænge er vi mænd stadig både det usynlige og tavse køn, og det forholder sig desværre også ofte sådan, at mandighed ikke er noget vi mænd taler om (i hvert tilfælde ikke oftest på ærlig vis eller i ædruelig tilstand) men derimod er køn og mandighed, noget vi tager på vores kapper. Vi ved godt, hvornår vi har udført en traditionel maskulin handling, hvornår vi er eller bliver bedømt som værende enten vindere eller tabere.

Der er i mange mænds forestillinger en besynderlig relation mellem mænd og ligestilling. Mange mænd føler sikkert, at det ikke er naturligt at interessere sig for ligestilling? Ligestilling opfattes som magt mænd skal afgive til kvinder. Ligestillingsdiskussioner bliver let personlige, og der er manglende respekt for den faglige substans. Det tror jeg I kvinder kender alt for godt til. Det er svært at blive klog på, hvad køn er for en størrelse. Men at det har stor betydning, er vi ikke i tvivl om. Jeg tænker selv over de stereotype kønsroller, når jeg ser min 10 årige datter stå og danse foran fjernsynsskærmen til præsentationen af de nye hits fra boogie-listen eller når min 3 årige søn nærmest nægter at gå i børnehaven, hvis ikke han kan få sit Spiderman, Superman eller Ninja turtle outfit på.

Men hvordan gør vi mænd interesserede i ligestilling? Ligestilling handler ikke om at give mænd færre muligheder eller om at tage noget fra mændene. Ligestilling handler derimod om at give både mænd og kvinder flere strenge at spille på, og er et opgør med begrænsende vanetænkning og fastlåste stereotyper. Hvis vi skal have flere mænd til at interessere sig for ligestilling, skal vi finde den rette balance mellem at sætte fokus på mænds privilegier og den pris som vi mænd betaler for vores maskulinitet.

Det er også vigtigt at slå fast, at ligestilling også er et frigørelsesprojekt for mænd og at vi mænd har nogle særegne ligestillingsproblemer, f.eks. er skilsmisse ofte en speciel voldsom social begivenhed for mænd, vi har dårligere socialt netværk, vi har sværere ved at håndtere arbejdsløshed, gå på pension og så lever vi mænd jo ikke så lang tid som jer kvinder. Vi går ofte direkte med "træskoene på ned i kisten".

Jeg har selvfølgelig i de forløbne måneder tænkt over, hvorfor I kunne finde på at give mig prisen, og er nået frem til at det nok på den ene eller anden måde hænger sammen med mine holdninger og mit engagement i prostitutionsdebatten. Jeg har også på et tidspunkt skrevet, at det der interesserer mig mest er de skjulte og mørke sider af mænds liv og den måde som den politiske debat om mænd foregår på.

Det er svært at problematisere de mandlige privilegier som f.eks. retten til at gå til prostitueret. Der finder stadigvæk i stor udstrækning en usynliggørelse sted af de negative sider af maskuliniteten, og specielt når det handler om mænds seksualitet. Selvom det er "logik for burhøns", at mænd udgør eksistensbetingelsen for prostitution, er mænd stort set ikke tilstede i debatten om prostitution. Det specielle ved prostitutionsdebatten i Danmark er - f.eks. i modsætning til Sverige - at vi ikke tør diskutere prostitution som et fænomen. Mænds ret til at købe sex bliver ikke udfordret i DK. Mænd bliver ikke gjort medansvarlige. Hvis vi skal have mænd til at ændre adfærd på prostitutionsområdet, så tror jeg at en kriminalisering af kunden er det mest effektive redskab.

Inden for voldtægtsområdet ser man også en form for usynliggørelse af den mandlige seksualitet, idet diskussionerne oftest handler om, hvordan kvinden opførte sig, og hvordan kvinden var påklædt.

Og man må konstatere, at der er stor forskel på, hvad kvinder definerer som voldtægt, og hvad loven definerer som voldtægt. Kulturelt set er det stadig meget svært at få en ordentlig diskussion af potentialerne i at indføre en paragraf om uagtsom voldtægt.

Men der sker dog noget positivt.

Vold i hjemmet er et af de områder, hvor man har fået øjnene op for de mandlige dimensioner. Her er der kommet meget fokus på voldsudøveren, og der er postet store summer ind i behandlingen af den voldelige mand. Der har dog ellers i lang tid eksisteret et mærkeligt men meget effektivt tabu omkring mænds vold. Der har været en systematisk nedtoning af forholdet mellem mandekultur og vold.

Dette skyldes måske, at vold og aggression indgår som "naturlig" del af drenges socialisering.

Afslutningsvis vil jeg sige, at vi skal opfordre mænd til at integrere deres seksualitet i deres normale normverden. Vi skal dog samtidig passe på med ikke at dæmonisere mænd unødvendigt, og det er også vigtigt at pointere, at det ofte ikke er den enkelte mand, der er noget galt med, men derimod de kulturelle forestillinger, som vi mænd vokser op med. Vi mænd bliver jo ikke opfordret til at forholde os kritisk til f.eks. prostitutionsområdet. Dette skal selvfølgelig ikke fratage ansvaret fra mændene, men det er værd at tænke over.

Den store udfordring bliver derfor at finde balancen mellem at udøve en kontant og forståelig kritik af mænds adfærd samtidig med, at vi giver mænd mulighed for at komme til orde i debatten. Den amerikanske mandeforsker Michael Kimmel har på et tidspunkt udtalt, at hvis ikke man får inddraget mænd i kønsdebatten, kan den ikke videreudvikles. Det tror jeg faktisk er rigtigt. Og jeg håber, at Dansk Kvindesamfund ved at give Mathilde-prisen til en mand, måske kan få flere mænd til at interessere sig for ligestilling.

Endnu engang tak for Mathilde prisen.